■ روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران ■ صاحب امتیاز: سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران ■ مدیر مسئول: مهدی گیوه‌کی

سه‌شنبه ۵ اردیبهشت ۱۴۰۲ | ۴ شوال ۱۴۴۴ | ۲۰ صفحه | سال بیست و سوم - شماره ۶۴۷۱ | Tuesday - April 25 , 2023

■ تهران، بلوار میرداماد، جنب مسجد الغدیر، شماره ۱۲۹ ■ تلفن: ۲۳۰۰۴۰۰۰-۰۲۱
■ دورنگار تحریریه: ۲۳۰۰۴۴۳۳ ■ سازمان توزیع: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ کدپستی: ۱۹۱۱۶۱۸۴۱۳
■ امور مشترکین: ۶۱۹۳۳۱۱۵ ■ سازمان آگهی‌ها: ۴۹۱۰۵۰۰۰ ■ شماره پیامک: ۳۰۰۰۱۱۲۴۰
■ تلفن گویا: ۲۳۰۰۴۴۴۴ ■ چاپ: چاپخانه روزنامه جام جم
■ شاپا: ISSN1735-3637 ■ پایگاه اطلاع‌رسانی روزنامه: www.jamejamdaily.ir
■ پست الکترونیکی: info@jamejamdaily.ir

حکمت

امام علی(ع):

کسی که مالی را انفاق نکند آن مال در حقیقت به او روزی نشده است.

غررالحکم

نکته

پهلوی به روایت پهلوی

اسدا... علم: ۴۰ هزار دلار برای پوست سنجاب مورد علاقه فرح دادیم

صرف‌نظر از نگاه‌های سیاه و سفید درباره خانواده و حکومت پهلوی، بررسی روایت‌های دقیق از افرادی که خود درون این سیستم بوده و زیر و بالای آن را از نزدیک لمس کرده‌اند، تصویر واقعی‌تری از این حکومت به دست می‌دهد. اسدا... علم در ابتدا وزارت کشور، سپس وزارت کشاورزی، بعد هم نخست‌وزیری و سپس وزارت دربار را برعهده گرفت. با توجه به چنین مشاغل حساسی به خصوص وزارت دربار، علم از بسیاری از اتفاقات و مناسبات پشت پرده دربار باخبر بوده است و به نظر می‌آید که گفت‌وگوهای او با محمدرضا پهلوی قابل تامل است. با توجه به چنین اطلاعاتی از دوره پهلوی، علم تصمیم می‌گیرد که خاطرات خود را به رشته تحریر درآورد که ثبت وقایع و گفت‌وگوهای درون دربار به این خاطرات، اعتبار و اهمیتی دیگر داده است. یکی از پرتکرارترین موارد در خاطرات او مربوط به فسادهای اخلاقی و مالی دربار است.

فساد اقتصادی نه مبتلابه یک حکومت و نه در یک کشور بلکه در دوره‌های مختلف وجود دارد. هرجا که قدرت و ثروت انباشته شود فساد به وجود می‌آورد، هرجا که یک شخص یا یک طبقه بیش از حد به لحاظ اقتصادی فربه شوند حتما حقی از زیردستان و فرودستان ضایع کرده‌اند. در دوره حکومت محمدرضا پهلوی فساد اقتصادی از دربار شروع می‌شد و تا رده‌های دیگر حکومت نفوذ کرده بود؛ مسافرت‌ها و خوشگذرانی‌های دربار و عمال حکومت مخارج زیادی داشت، سوء استفاده‌هایی که از قدرت صورت می‌گرفت، ثروت هنگفتی برای آنها به ارمغان می‌آورد و این رویه دستگاه را روز به روز ناکارآمدتر می‌کند.

اگرچه علم خودش نیز جزئی مهم و تاثیرگذار از این دستگاه حکومتی بود و خودش یکی از عوامل فساد اقتصادی محسوب می‌شد، اما در خاطراتش بارها به چنین فسادهایی اشاره دارد و از این که به شخص شاه طعنه بزند، کوتاهی نکرده است. علم در ۵ آذر ۱۳۵۱ می‌نویسد: «گزارشی در خصوص پرداخت قیمت اثاثیه خانه‌های والاحضرت‌ها، عبدالرضا و غلامرضا و امیرهوشنگ دولو تقدیم کردم. در حدود پنج میلیون تومان که بیشتر آن برای دولو بود. فرمودند از محل جشن‌ها بپردازید».

یا این که در ۲۱ آذر ۱۳۵۱ می‌نویسد: «امروز عرض کردم علیاحضرت به پوست سنجاب خاصی علاقه‌مند هستند که در مسکو هست. چون گران بود نخریدند. خوب است اعلیحضرت همایونی برای شان بخرید. پولش ۴۰ هزار دلار است. فرمودند: دستور بده بیاورند». علم به موضوع جشن‌های ۲۵۰۰ ساله هم اشاره دارد و از ولخرجی‌هایی که در این جشن‌ها شده است پرده برمی‌دارد. برای نمونه او در ۱۷ فروردین ۱۳۴۹ به یکی از چادرها که قرار بود محل شام‌خوری شاه در تخت جمشید باشد اشاره می‌کند و می‌نویسد: «شاهنشاه به علت گرانی آن را تصویب نمی‌فرمودند. بالاخره هم اندازه چادر و قیمت را به یک چهارم قیمت اصلی آن تقلیل دادند؛ یعنی یک میلیون دلار».

امروز در تاریخ

- آغاز هفته کار و کارگر
- زادروز آریا عظیمی‌نژاد، موسیقیدان و آهنگساز/ ۱۳۵۲
- سالمرگ امیرحسین فردی، روزنامه‌نگار/ ۱۳۹۲
- سالمرگ محمدعلی اسلامی ندوشن، شاعر/ ۱۴۰۱

واحه

مـی‌روم بـی‌دل و بـی‌یـار و یـقـین مـی‌دانـم
کـه مـن بـی‌دل بـی‌یـار و نـه مـرد سـفـرم

بیدل

اوقات شرعی

اذان ظهر: ۱۲:۰۲	غروب آفتاب: ۱۸:۴۶
اذان مغرب: ۱۹:۰۵	نیمه‌شب شرعی: ۲۳:۱۶
اذان صبح (فردا): ۳:۴۷	طلوع خورشید (فردا): ۵:۱۹

پیشخوان

درباره مادرم

مـادری عـرب، مسلمان، سـاده‌دل، زحمتکش و آبرومند؛ زنی که در نوجوانی ازدواج می‌کند، برایش انتخابی در کار نیست، باید ارزشمندی خود را به هر شکلی که می‌تواند-دستپختش، خانه‌داری‌اش، پسرزاییدنش-ثابت کند، غمخوار شوهر نه چندان مطلوبش است، برای بچه‌هایش دعا می‌خواند تا از شر حسودان و بدخواهان در امان بمانند و تمام مدت در معامله و بیمی همیشگی نسبت به خداوند است و تا آخرین لحظه‌ای که هوش و حواسش سر جایش باشد، نگران آن است که خانه و زندگی‌اش به قدر کافی تمیز هست؟ مردم درباره‌اش به نیکی قضاوت خواهند کرد؟ «درباره مـادرم»، توصیف کوتاه و روان «طاهر بن جلون»، نویسنده مراکشی، از آخرین ماه‌های زندگی مادرش است. کتاب در سال ۲۰۰۸ تمام شده و به تازگی با ترجمه «محمدمهدی شجاعی» توسط نشر برج منتشر شده است. از عنوان کتاب تا طرح جلد و بعد هم تـورق چند صفحه اول، همگی خواننده را برای مواجهه‌ای دردناک با قصه‌ای آماده می‌کنند که از خود فراتر می‌رود و به زندگی شخصی او، عزیزانش و ازدست‌رفتگانش چنگ می‌اندازد. مادری عزیز و در احتضار، احتمالا کمتر کسی را درگیر خود نکند. زبان کتاب، ویژگی عجیبی دارد؛ شبیه کتاب‌های درسی مدرسه است. این ادبیات بیش از حد ساده و تبلیغاتی، گاهی خواننده را به این شک می‌اندازد که آیا لذت بردنش از متن، مرهون درگیری‌اش با موضوع در دنیای بیرون داستان است (داشتن یک مادر!) یا نویسنده است که او را به دنبال خود می‌کشاند و تمام این مسیر فکرشده است؟ اما جـدا از همـه اینـها، «دربـاره مـادرم» طاهر بـن جـلـون، کـتابی جمع‌وجور و خوشخوان است و احتمالا در این سمت جهان که ما هستیم کمتر کسی در جهان پیدا شود که با خواندن بخشی از آن، دلش نلرزد و احساس نکند که لای این صفحات، آشنایی را گم کرده است.

مظنونین همیشگی

نگاهی به فصل مشترک اتهامات جنایی شرکای ترامپ

ماجراهای مورد عجیب ترامپ همچنان ادامه دارد. بیراه نیست بگوییم او یکی از عجیب‌ترین روسای جمهور آمریکا در سیاهه رسواترین آنهاست! حالا هم حداقل نظرسنجی‌های صورت‌گرفته حکایت‌های جالب توجهی از وضعیت او در سیاست آمریکا نشان می‌دهد.

با وجود هجمه‌هایی که در چند ماه اخیر علیه او شکل گرفته و حتی به تقریر کیفرخواست در دادگـاه هم رسیده اما نظرسنجی‌های درون‌حزبی‌شان از پیشتازی او در میان کاندیداهای حزب محافظه‌کار آمریکا حکایت دارد. در نموداری که از این نظرسنجی منتشر شده دونالد ترامپ در حالی با ۵۵ درصد پیشتاز است که نزدیک‌ترین رقیب او یعنی ران دسانتیس تنها توانسته ۲۰ درصد آرا را به خود اختصاص بدهد.

هر چند او حالا در میان محافظه‌کاران رای بالایی دارد اما مردم آمریکا به آشکاری نشان داده‌اند از تقابل انتخاباتی او و جو بایدن خسته شده‌اند. این را می‌توان از نتایج نظرسنجی دیگری متوجه شد که چند بنگاه معتبر منتشر کرده‌اند. مطابق افکارسنجی جدید یاهونیوز ـ یوگاو، ۳۸ درصد آمریکایی‌ها اعلام کرده‌اند که از احتمال رقابت مجدد ترامپ و بایدن احساس فرسودگی می‌کنند.

همچنین ۲۹ درصد اعلام کرده‌اند که از این رقابت احساس وحشت دارند و ۲۳ درصد هم حسی توام با غم و اندوه دارند. بقیه هم از بروز احساساتی همچون خشم، غرور و امید حرف زده‌اند. اما بدون شک آنچه از عجیب بودن مورد دونالد ترامپ می‌توان نام برد فهرست رسوایی‌های بی‌شماری است که او به جای گذاشته است. فهرستی از جرایمی که یک پای مشترک آنها ترامپ است و بقیه را هم شرکای او تشکیل می‌دهند.

در داده‌نمـای بـالا می‌توان فقط نمونه‌های به بیرون درز شده و رسمی از جرایمی را که او مرتکب شده پی‌برد؛ جرایمی که نام او را می‌تواند با فاصله در سیاهه بدنام‌های تاریخ سیاست جهان جای بدهد که البته رفتار او نشان داده چندان هم از قرارگیری در این جایگاه ناخشنود نیست.

پرسه

ساعت‌های بی‌قرار

ماجرای تغییر ساعت برخلاف آنچه بسیاری تا پیش از این می‌گفتند چندان محبوبیتی میان مردم جهان ندارد و حالا برخی می‌گویند فارغ از عدم محبوبیت زیان‌های بسیاری هم برای سلامت مردم دارد.

هر ساله ۱/۶ میلیارد نفر در دنیا ساعت‌شان تغییر می‌کند؛ ولی این تغییر که اساسا محبوبیتی هم ندارد و برای سلامتی هم مضر است پس چرا انجام می‌شود؟

ایده ابتدایی این تغییر ساعت به بنجامین فرانکلین پدر بنیانگذار آمریکایی برمی‌گردد و یک قرن هم از اجرایی شدن آن می‌گذرد. اما فلسفه تغییر ساعت و اجرای آن در بحبوحه جنگ جهانی اول چه بوده و چرا امروزه در دست تغییر است؟

کیوآرکد را اسکن کنید

رکوردشکنی مزاحمت

آیا تا به حال پشت خط تلفن نیروهای امدادی مانده‌اید؟ شاید از سخت‌ترین لحظات زندگی هر فردی، لحظاتی باشد که برای جان کسی نیاز به کمک دارد، اما امکان دسترسی به کمک برایش فراهم نمی‌شود.

آن لحظه که دچار تصادفی شدید شده، یا یکی از افراد خانواده‌اش دچار حمله قلبی شده و... اما پس از تماس با تلفن نیروهای امدادی صدایی جز بوق نمی‌شنود. آمار بالای مزاحمان تلفنی، یکی از دلایل قابل توجهی است که گاهی به سختی می‌توانیم با نیروهای امدادی ارتباط برقرار کنیم.

آن سوی دیگر ایجاد مزاحمت تلفنی برای نیروهای امدادی، بی‌تابی افرادی است که نیاز جدی به کمک دارند.

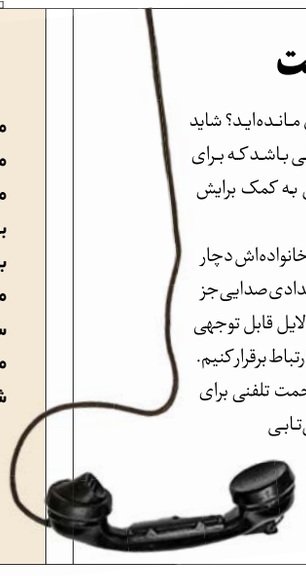

کیوآرکد را اسکن کنید

نگاه

شکوه یک رقابت

جام جم

مسابقات کشتی جوخه اسفراین حالا دیگر مدت‌هاست که برای بسیاری یک رویداد ورزشی محسوب نمی‌شود و برای سیاحان و گردشگران بیشتر یک آیین فرهنگی است. تماشای حجم بالایی از مردم برای تماشای این مسابقات و مناسکی که پیرامون آن شکل گرفته در فاصله سال‌های گذشته باعث شده بسیاری در زمان مشخص برگزاری آن، چمدان سفر ببندند و راهی شهر اسفراین شوند تا شکوه این مسابقات را به چشم ببینند. عکس امروز مربوط به این مسابقات از قاب دوربین سعید خلیلی است و به‌خوبی استقبال هزاران نفری از این مسابقات را نشان می‌دهد.

چهارراه

اسکی روی آتش

چند نکته از آل پاچینو که امروز ۸۲ ساله شد

آل پاچینو بدون شک یکی از بااستعدادترین بازیگران تاریخ هالیوود و جهان است. او که بیشتر به خاطر نقش‌هایش در فیلم‌های کلاسیک گانگستری، مانند پدرخوانده و صورت‌زخمی شناخته می‌شود، برای چندین دهه نماد و الهام‌بخش بوده است. آل پاچینو هشت بار نامزد اسکار شد، اما فقط یک بار در سال ۱۹۹۳ این جایزه را دریافت کرد. آل پاچینو اولین بازیگر تاریخ است که برنده اسکار بهترین بازیگر مرد شد و در همان زمان نامزد بهترین بازیگر نقش مکمل مرد نیز بود. این بازیگر همچنین ۱۸ بار نامزد جوایز گلدن گلوب شده و چهار مورد از آنها را برای بهترین بازیگر مرد دریافت کرده است.

پس از تبدیل‌شدن به نماد فیلم‌های گانگستری، آل پاچینو تلاش کرد از بازی در نقش‌هایی که ممکن است دوباره تبدیل به نماد شوند خودداری کند. به عنوان مثال به او پیشنهاد شد که در فیلم‌هایی مانند جنگ ستارگان، کرامر علیه کرامر، سخت‌مردن و راننده تاکسی بازی کند؛ اما او نپذیرفت. در اینجا نگاهی می‌اندازیم به حقایقی که بسیاری از مردم درباره این بازیگر افسانه‌ای نمی‌دانند. برای برخی حقایق جذاب آن آماده شوید.

مردی از تبار کورلئونه

بی‌شک ایفای نقش مایکل کورلئونه در فیلم پدرخوانده یکی از نقاط عطف بازیگری آل پاچینو است که او را به یکی از نمادهای سینمای جهان بدل کرده است. جک نیکلسون و رابرت دنیرو نیز برای به‌دست‌آوردن نقش مایکل کورلئونه تلاش کردند اما کارگردان، فرانسیس فورد کاپولا، ترجیح داد آل پاچینو را در این نقش ببیند.

قطعا با نامی مانند پاچینو، مشخص است که این بازیگر ریشه ایتالیایی دارد. اما آیا می‌دانستید که پاچینو با شهر کورلئونه در سیسیل ارتباط دارد؟ آل پاچینو بازیگری سیسیلی‌تبار است. نسبت او با کورلئونه از پدربزرگ و مادربزرگش از سمت مادری می‌آید. پدربزرگ و مادربزرگش از آنجا به آمریکا آمدند. پدر آل پاچینو نیز از شهر سان‌فراتلو در سیسیل به آمریکا مهاجرت کرده بود.

بازداشت در ۲۰ سالگی

زندگی به عنوان یک ایتالیایی‌تبار در آمریکای آن زمان چندان آسان نبود؛ چرا که همه به راحتی تهمت خلافکاری و عضویت در یک گروه مافیایی را به آنها نسبت می‌دادند. آل پاچینو در ۲۰ سالگی و زمانی که هنوز در دنیای سینما شناخته نشده بود و سعی داشت در تئاتر و روی صحنه نمایش خود را اثبات کند، توسط پلیس دستگیر شد. آنها در ماشین آل پاچینو یک سلاح یافتند و تحقیق در مورد آن را شروع کردند اما متاسفانه سه روز طول کشید تا متوجه شوند سلاح مذکور تنها یکی از ابزار صحنه نمایشی است که آل در آن زمان به بازی در نقشی مشغول بوده است. آل پاچینو طول دوره تحقیقات جنایی پلیس را در بازداشت گذراند. البته که بعدها مشخص شد از همین اشتباه عجیب پلیس هم این بازیگر سرشناس نهایت استفاده را کرده است و این تجربه بازداشت در ایفای نقش‌هایش به کار گرفته شد.

در دام اعتیاد

در دهه ۱۹۵۰ سیگارکشیدن یک عادت کاملا طبیعی و قابل قبول برای همگان بود؛ متاسفانه حتی برای کودکان. به همین دلیل وقتی آل پاچینو در ۹ سالگی شروع به سیگار کشیدن کرد، هیچ کس شوکه نشد. آل پاچینو در ۱۳ سالگی به مصرف ماریجوانا روی آورد. اما خوشبختانه هرگز به سمت مصرف مواد مخدر سنگین نرفت در غیر این‌صورت شاید امروز او را به عنوان یکی از بهترین بازیگران دنیای هنر در این جهان نداشتیم.

آل پاچینو دو تن از نزدیک‌ترین دوستان خود را به دلیل مصرف بیش از حد مواد مخدر از دست داد. این دوستان در سنین ۱۹ و ۳۰ سالگی از دنیا رفتند. تاثیر مرگ آنها بود یا افزایش آگاهی جهانی در خصوص مضرات مصرف سیگار نمی‌دانیم؛ اما خوب است بدانیم که آل دیگر به این عادات بد ادامه نداد.

مردی با سلیقه ممتاز

آل پاچینو وقتی ۱۴ ساله بود نمایشنامه چخوف به نام «مرغ دریایی» را دید. این نمایش چنان او را تحت تاثیر قرار داد که بعدها حتی مجموعه‌ای از دستنویس‌های داستان‌های چخوف را جمع‌آوری کرد. این یک واقعیت شناخته‌شده است که آل پاچینو از طرفداران مشتاق شکسپیر و عاشق اوست.

درواقع این بازیگر همیشه از هنر تئاتر قدردانی کرده و نمایشنامه‌ها برای او مهم است؛ به خصوص وقتی که نمایشنامه‌های شکسپیر باشد! آل مستندی به نام «به دنبال ریچارد» را کارگردانی کرد که درباره تاثیر آثار شکسپیر است.

موسیقی کلاسیک و اجراهای اپرا از دیگر علاقه‌مندی‌های ممتاز این بازیگر پیشکسوت سینما و تئاتر است که شاید دلیل آن کار کردن در سالن کارنگی در جوانی است.